

Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка
Національний технічний університет України "КПІ"
Чернігівський національний технологічний університет

***Мова. Культура. Комунікація:
дослідження мови та літератури
в глобалізованому світі***

Матеріали VI-ї Міжнародної науково-практичної
конференції (24 – 25 квітня 2015 р.)

***Язык. Культура. Коммуникация:
исследования языка и литературы
в глобализованном мире***

Материалы VI-й Международной научно-
практической конференции (24 – 25 апреля 2015 г.)

***Language. Culture. Communication:
the Study of Language and Literature
in a Globalized World***

Papers of the 6th International Scientific and Practical
Conference (April 24 – 25, 2015)

Чернігів 2015

УДК 811'11 + 811.112
ББК Ш 143
Ш 143.21

Мова. Культура. Комунікація: дослідження мови та літератури в глобалізованому світі: Матеріали 6-ї Міжнародної науково-практичної конференції (Чернігів, 24 – 25 квітня 2015 р.). – Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка. – 2015. – 136 с.

© Колектив авторів, 2015

У збірнику представлені результати сучасних розвідок у галузях лінгвокультурології, семіотики, зіставних студій, лінгвокогнітивних і лінгвопрагматичних досліджень дискурсу, методики викладання мов і літератур, літературознавчого аналізу текстів, прикладних аспектів мовознавства.

Language. Culture. Communication: the Study of Language and Literature in a Globalized World : Papers of the 6th International Scientific and Practical Conference (April 24 – 25, 2015). – Chernihiv : ChNPU, 2015. – 136 p.

The abstracts demonstrate the results of recent research in the fields of linguo-cultural and comparative studies, semiotics, linguo-cognitive and linguo-pragmatic planes of discourse studies, methods of teaching language and literature, literary text analysis, applied linguistics.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за достовірність результатів і коректність посилань несуть автори.

Відповідальний за випуск – *Деркач Н. В.*

Таким чином, РП є одним із найскладніших видів транскодування інформації, сутність якої є не лише мовне опосередкування, а й трансформація змісту тексту. Адекватність такого перекладу визначається рівнем розуміння першоджерела, комунікативним завданням та реципієнтом. Вищезазначені критерії визначають стратегію перекладу. Перспективою дослідження є аналіз особливостей та умов формування вмінь реферативного перекладу майбутніх спеціалістів.

Література

1. Вейзе А. А. Чтение, реферирование и аннотирование иностранного текста: Учебное пособие / А. А. Вейзе – М.: Высшая школа, 1985. – 127 с.
2. Михайлов А. И. Реферативный журнал // Большая советская энциклопедия: в 2 т. – М.: Советская энциклопедия, 1975. – Т. 2. – С. 53–54.
3. Хенгст К. Языковые средства, сокращающие информацию, и обучение специалистов иностранному языку // Wissenschaftlich Zeitschrift, Pedagogische Hochschule "Ernst Schneller", Heft 1. – Zwickau. – 1980. – С.49–61.
4. Львовская З. Д. Современные проблемы перевода. – М.: ЛКИ, 2008. – 224 с.
5. Жинкин Н. И. Сенсорная абстракция // Проблемы общей, возрастной и педагогической психологии / Н. И. Жинкин. – М.: Педагогика, 1978. – С. 38–59.
6. Нестерова Н. М., Герте Н. А. Реферативный перевод, или информация об информации // Филологические науки. Вопросы теории и практики / Н. М. Нестерова, Н. А. Герте. – Т.: Грамота, 2007. – № 7 – С. 147–150.
7. Новиков А. И., Нестерова Н. М. Реферативный перевод научно-технических текстов. / А. И. Новиков. – М.: Институт языкознания АН СССР, 1991. – 148 с.

Чередник Т. П.

*Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка*

ПРОБЛЕМА ФРАГМЕНТОВАНОГО СПРИЙМАННЯ/МИСЛЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЛІТЕРАТУРИ

In the system of professional training of the teacher of literature a peculiar attention is given to the refinement of students' competence in reading and the formation of their methodological competence as would-be organizers of pupils' reading activity. But recently the issue of manifestations of perception / thinking fragmentation during the communication with a literary work has been actualized in

the field of education. Analysis of this problem is the subject of consideration in the abstract.

Читацька підготовка вчителя літератури в ситуації кардинальних соціокультурних змін є проблемою, що вимагає серйозної уваги, і не тільки тому, що останнім часом різко впала читацька активність всіх категорій населення. Зміни, що відбулися в останні десятиліття, вплинули на зміст, якість читання та його структуру. Інтернет-технології докорінно трансформували процес читацької діяльності. У центрі уваги вчених в останні двадцять років – проблеми віртуального простору і процес комунікації в ситуації інформаційної технологізації суспільства. Разом з тим основною фігурою процесу трансформацій є читач, і, насамперед, студент-словесник, майбутній вчитель літератури, який реалізує себе в підготовці до професійної діяльності.

Специфіка читацької діяльності студента-філолога визначається специфікою професійно орієнтованої навчальної діяльності. Постійний контакт з книгою, літературним (і навчальним) текстом включають майбутнього вчителя літератури в Інтернет-простір, тим самим його вплив на механізм сприйняття особистістю тексту збільшується і, як підтверджує практика, знаходить нові риси. Дослідження природи змін, що відбуваються представляється необхідним для координації навчальних дій викладача вищої школи, оскільки характер самореалізації користувача Інтернету багато в чому регулюється законами гіперпростору і особливостями конструкції гіпертексту.

Комунікація в гіпертекстовому просторі реалізується згідно принципів і концептуальних положень, сформульованих філософами постмодерністського напрямку, а саме – деконструкції/фрагментації (Ж. Дерріда), мови несвідомого (Ж. Лакан), шизофренізації (прояви розколотої свідомості) і різомі (Ж. Дельоз, Ф. Гваттарі), "відкритого" тексту (У. Еко). Гіпертекст, як знакова відкрита система з мультимедійними можливостями представлення текстової інформації (об'єднання різних текстових структур, використання графіки, включення відео і аудіозасобів), розширила можливості споживача інформаційної

продукції, при цьому змінила алгоритм комунікації читача з текстом. Так, на думку М. Візеля, "гіпертекст, що руйнує детермінованість і однозначність повідомлення, що зрівнює в правах передавального і приймаючої, виявився інструментом, надзвичайно співзвучним наступаючої епохи і найбільш адекватно описує нові взаємини з реальністю". Крім того, автор зазначив, що "ми не тільки усвідомлюємо, але й відчуваємо світ зовсім по-іншому, ніж сто чи навіть п'ятдесят років тому. [...] у нас змінилося відчуття часу і ритму". Погоджуючись з літературним критиком, доповнимо: змінився і традиційно ритуальний характер спілкування з самим текстом. Через віртуалізацію книжкового простору акт читання десакралізований, але разом з тим стало реальністю те, що раніше, не могло бути реалізованим. Сьогодні інтернет-технології знищують уявлення про відстані, книга в своєму електронному втіленні швидше потрапляє до читача, стало можливим пряме спілкування читача з автором або з іншими читачами (в режимі on-line). Читач, безумовно, є споживачем книжкової продукції, однак характер спілкування з літературним твором детермінований культурної складової, яка активізує особистісний потенціал особистості і створює умови для задоволення духовних потреб читача.

Разом з тим в процесі вивчення психологами впливу сучасних комунікацій на сприйняття і стиль мислення були виявлені нові характеристики, які свідчать про зміни, що проявилися в фрагментарності, короткострокової концентрації уваги тощо. Результатом проведених досліджень стало розуміння того, що сучасні інформаційні технології суттєво змінюють систему, характер і результативність соціумних комунікацій, і, насамперед, параметри особистісних характеристик учасників комунікації.

Як стверджують дослідники, зафіксовані зміни є наслідком тривалої роботи користувачів з дозованою, певним чином фрагментованою інформацією. Звичка сприймати упаковану інформацію переростає в необхідність отримувати необхідне саме в такому форматі, що, в свою чергу, трансформує механізми сприйняття. Так зване "кліпове сприйняття", на думку спостерігачів

за процесами в Інтернет-просторі, характеризується порційністю, дозованим хронометражем, прискореним темпом, мозаїчністю і породжує "кліпове мислення". Такий спосіб подачі інформації, як вважають фахівці, може стати причиною особистісних трансформацій, здатних вплинути на сприйняття навколишнього світу та на якість аналізу інформації. Так, на думку М. А. Давидової, зміни, що відбуваються, впливають на якість освіти і проявляються:

- 1) у зниженні інтересу до процесу навчання;
- 2) в ослабленні і зниженні інтересу до пошуку і формуванню духовних зв'язків; посиленні прагматичного аспекту у взаєминах з людьми;
- 3) у зниженні здатності індивіда до самоаналізу, що проявляється в поверхневій оцінці процесів, що відбуваються, небажанні вникати в суть проблем, акцентуванні уваги тільки на зовнішніх ознаках, в стереотипізації мислення.

О. Фрідман стверджує, що "володар КМ (кліпового мислення. – Т.Ч.) оперує тільки смислами фіксованої довжини і не може працювати з семіотичними структурами довільної складності".

Однак науково обґрунтованого тлумачення явище кліпового мислення ще не отримало, а дослідження феномену нового часу здійснюється, в основному, емпіричним шляхом. Разом з тим потреба в науковому описі відбуваються трансформацій і в пошуку шляхів вирішення проблеми існує.

Анкетування майбутніх учителів літератури показало, що сьогоднішній читач, який одержує вищу педагогічну освіту, чудово орієнтується в мережі, вміє користуватися посиланнями, здатний швидко знайти необхідну інформацію, використовуючи ключові слова, сприймає в швидкісному режимі візуально оформлену інформацію, володіє навичками компілювання текстового матеріалу.

У той же час при аналізі результатів навчальної діяльності виявлено наступне: у читацькій практиці студентів превалює ознайомлювальне читання ("сканування"), а робота з літературними творами великого обсягу викликає труднощі. При

необхідності конструювання нового тексту студенти часто не можуть систематизувати знайдений матеріал і структурувати текст за існуючими правилами. Додатковим підтвердженням цієї тези може слугувати більшість реферативних робіт, представлених у всіх наявних базах Інтернету.

Сьогодні студент педагогічного вузу, сам того не усвідомлюючи, в комунікації з реальностями різного типу проявляє себе як суб'єкт з фрагментованим (кліповим) сприйняттям, що не може не позначитися на якості його професійної підготовки. Тому в процесі організації професійно спрямованої навчальної діяльності студентів необхідним є наступне:

- інформування студентів про педагогічний аспект проблеми фрагментованого сприйняття, про її потенційну небезпеку в професійної діяльності майбутнього вчителя-словесника;
- вдосконалення навичок організації навчальної діяльності (розподіл часу, науково обґрунтоване дозування навантаження, щоб уникнути перевтоми);
- вдосконалення навичок аналізу навчальної діяльності та самоаналізу своїх ідей, рішень і вчинків в рамках педагогічного процесу;
- вдосконалення читацьких навичок і способів організації читацької діяльності (формування навичок організації читацької діяльності інших);
- удосконалення механізмів мислення (активізувати, розвивати асоціативне мислення, реалізуючи можливості логічного типізованого мислення);
- розвиток навичок аналітичного оцінювання літературних і методичних явищ і процесів;
- удосконалення вмінь, необхідних для виконання творчих завдань та для конструювання / формулювання творчих завдань для майбутніх учнів;

Усвідомлюючи, що мислення і сприйняття людини за своєю природою є дискретними, необхідно допомогти студентам побачити проблему і разом з ними знайти шляхи вдосконалення читацьких навичок.

ЗМІСТ

Калита А. А. Перспективні напрями сучасних фоносемантичних досліджень.....	3
Колесник О. С. Міфосеміотика в сучасному мовознавстві: на шляху до квантової лінгвістики	7
Хоменко І. А. Інтерпретація радіодрами Орсона Уеллса і Говарда Коха "Війна світів" в сучасній аудіовізуальній культурі.....	10
Алексієвець О. М. Просодичні засоби впливу у мовленні британських політиків.....	15
Борисов О. О. Природа інформаційного впливу у діалогічних дискурсивних практиках.....	18
Бурка Н. А. Уточнене визначення фонем як основної одиниці фонемного рівня.....	22
Васильєва О. Г. Мистецтво як комунікативний феномен.....	25
Волинець А. А. Транскультурний розвиток семантики поняття "Хаос" в добу Середньовіччя.....	28
Ганжа І. В. Проблема тлумачення феномену <i>хеджсинг</i> у сучасній лінгвістиці.....	31
Гаценко І. Г. Метафора в українських загадках.....	33
Деркач Н. В., Коркодас Є. Д. Методика електроакустичного аналізу швидкості англійської вимови.....	36
Іванишина В. П. Проектна робота у навчанні іноземної мови в немовному вищому навчальному закладі.....	39
Капітова Т.С. Характеристика програми реформ у сфері освіти "Гонитва до вершини" у США.....	44
Кормільцина С. Ю. Новітні форми та методи навчання як підґрунтя для реалізації пізнавальної діяльності студентів.....	47
Корнєва З. М. Особливості реалізації принципу проблемності у навчанні студентів ВТНЗ англійської мови професійного спрямування.....	51
Лепеха Е. В. Основные проблемы в организации работы по иностранному языку со студентами-заочниками.....	53
Литвин С. В. Навчання студентів нелінгвістичних вищих навчальних закладів написання інформаційних сторінок.....	58
Литвиненко Ю. М. Функціонування геральдичних символів у комунікативному просторі англійської художньої літератури	61
Марченко В.В. Емоційна складова мовленнєво-музичної комунікації..	65

Матвеева И. В. Когнитивно-коммуникативная парадигма «персональность» в немецкоязычной проповеди.....	69
Местхарм О. А. Проблеми організації автономної навчальної діяльності студентів нелінгвістичних спеціальностей.....	74
Ольховик М. В. Вплив сучасних соціально-комунікаційних технологій на функціонування феномену ресентименту.....	77
Пікун Л. В. Особливості впровадження інтерактивних конспектів на лекції.....	80
Плисов Е. В. Немецкий религиозный текст в условиях глобализации.....	85
Репех Н. В. Когнітивно-риторичні механізми впливу в агломовному журнальному дискурсі.....	88
Росстальна О. А. Квест як сюжетна основа повісті Т. Янссон "Мумі-троль і комета".....	92
Светенок Л. К. До проблеми інтертекстуального компаративного аналізу.....	94
Селиванов С. А. Национально-маркированные формы общения во время бракосочетания или венчания в англоязычных странах.....	98
Славова Л. Л. Актуальні проблеми зіставного мовознавства у когнітивно-дискурсивному ракурсі.....	102
Сокирська О. С. Соціолінгвістичні особливості просодичного оформлення англійських висловлень відмови класу причин "не можу".....	105
Тараненко Л. І. Просодичне оформлення структурно-фабульних елементів англійських народних загадок.....	108
Федун Л. М. Пам'ять як компонент усного перекладу	112
Фурс Т. І. Реферативний переклад як вид транскодування інформації.....	115
Чередник Т. П. Проблема фрагментованого сприймання/мислення у професійній підготовці майбутніх учителів літератури.....	117
Yakovenko I. V. A Brief History of the Inaugural Poetry in the U.S.	122
Yakovenko T. N. Teaching Culture.....	125
Yusukhno S. I., Korets T. V. Multimedia and Network Technologies in ESP Teaching.....	128